

نیمه پر لیوان کارمندی

تلقی عام از کارمندی در جامعه ایران به شکل دراماتیکی متأثر از دیدگاه‌های متناقض است. چنان که اگر همین امروز یک خارجی به ایران بیاید و بخواهد در مورد ذهنیت عام از کارمندی تحقیق کند، احتمالاً در وضعی پارادوکسیکال گرفتار می‌شود.

تلقی عام از کارمندی در جامعه ایران به شکل دراماتیکی متأثر از دیدگاه‌های متناقض است. چنان که اگر همین امروز یک خارجی به ایران بیاید و بخواهد در مورد ذهنیت عام از کارمندی تحقیق کند، احتمالاً در وضعی پارادوکسیکال گرفتار می‌شود. او با هزاران نفری مواجه خواهد شد که با شرکت در آزمون‌های استخدامی متعدد سعی دارند به کسوت کارمندی درآیند و از طرف دیگر لشکری از کارمندان که از زمین و زمان می‌نالند و کارمندی را بدترین شغل دنیا می‌دانند. پیشتر که برویم تناقض پیرنگ تر هم می‌شود. در خود جامعه کارمندان هم عده زیادی همواره از مضایق کارمندی و مصائبش می‌گویند و معتقدند نان در شغل آزاد است؛ اما از طرف دیگر اگر دقیق شوی و فنی‌تر تحقیق کنی، در می‌یابی به هیچ قیمتی حاضر نیستند از کسوت کارمندی به در آیند.

همین هاست که شکل و شمایلی گیج‌کننده و عموماً ناخوشایند به کارمندی در افکار عمومی می‌دهد. همان‌طور که اشاره شد، اکثر قریب به اتفاق کارمندان حاضر به چشم‌پوشی از این شغل نیستند و با وجود همه گلایه‌ها به شغل‌شان ادامه می‌دهند. اینجاست که می‌توان دریافت کارمندی مزایای مهمی دارد که به همه مصائبش می‌ارزد. این مزایا چیست؟ اگر نخواهیم منفی بافی کنیم و برخلاف اغلب کارمندان نیمه پر لیوان کارمندی را هم ببینیم، به خیلی چیزها می‌توانیم اشاره کنیم.

نظم از اصلی‌ترین مزایای کارمندی است؛ کارمندان مسئولیت تعریف شده و از آن مهم‌تر ساعت کاری معینی دارند. اگر جزو شاغلان مشاغل آزاد و مشاغل خاصی از قبیل روزنامه‌نگاری باشید، حتماً می‌دانید ساعت کاری معین از موهبت‌های بزرگ هر شغلی است؛ همین ساعت کاری معین مزایای دیگری نیز برای فرد دارد.

کارمندان برخلاف خیلی از شاغلان دیگر قادرند بموقع سرخانه و زندگی خود حاضر شوند و به خانواده خود برسند. مثلاً یک مغازه دار را در نظر بگیرید که بعد از سروکله زدن با هزار و یک جور آدم و فکر کردن به هزار و یک نوع دغدغه در آخرین ساعات شب به خانه می‌آید و آنجا هم مجبور است گلایه‌های بحق همسر و فرزندان را تحمل کند. کارمندی هر چه داشته باشد حداقل این نوع دغدغه‌ها را ندارد.

از اینها گذشته چه کسی می‌تواند انکار کند امنیت شغلی حداکثری در این آشفته بازار کار در ایران موهبت کوچکی است. ثبات مشخصه مهمی است که کارمندی دارد و خیلی از شغل‌های دیگر ندارد. در میان انواع شغل‌ها کارمندی کم‌ریسک‌ترین است و این را نمی‌توان در قضاوت‌ها دخیل ندانست.

امنیت مالی نسبی دیگر مشخصه مالی کارمندی است. درست است که کارمندان آن‌طور که خودشان می‌گویند دریافتی بخورنمیری دارند و دخل‌شان کفاف خرج‌شان را نمی‌دهد و...، همین اینها درست است اما همین که مطمئن باشید در آخر ماه مبلغی هر چند کم حتماً به دست‌تان خواهد رسید، بار روانی سنگینی را از دوش شما بر می‌دارد. خیلی از شاغلان مشاغل آزاد در معرض کلاهبرداری هستند، خیلی‌های دیگر در معرض ورشکستگی هستند، خیلی‌های دیگر در معرض اخراج از کار هستند و خیلی‌های دیگر. کارمندان اما در این اقتصاد و بازار بی‌ثبات، ثبات مالی نسبی دارند و این چیزی نیست که بتوان نادیده‌اش گرفت.

بازنشستگی، مقطع بسیار مهم دیگری است که کارمندی را از خیلی شغل‌های دیگر متمایز می‌کند. پیری و از کارافتادگی شتری است که مقابل‌خانه هر انسانی می‌خواهد و چه خوب است کسی در چنین مقطعی دغدغه تامین معاش حداقلی خود و افراد تحت تکفلش را نداشته باشد. دغدغه‌ای که خیلی‌ها دارند و کارمندان بازنشسته حداقل به‌طور نسبی عاری از آن هستند؛ البته کم بودن سطح دریافتی بازنشسته‌ها و کفاف نکردن آن نکته درستی است؛ اما اینجا قیاس بین کم و زیاد نیست، قیاس بین کم و صفر است. آرامش روانی نسبی کارمندان بازنشسته را شاغلان شغل‌هایی که هیچ وقت بازنشسته نمی‌شوند، ندارند.

در توصیف مزایای کارمندی، بیش از اینها می‌توان سخن فرسایی کرد. فارغ از همه مصائب درست کارمندی و گلایه‌های بحق کارمندان، به نظر می‌رسد انتقادات اغراق‌آمیز از کارمندی تبدیل به یک پز اجتماعی خصوصاً میان خود کارمندان شده است، آن هم کارمندانی که اکثریت قریب به اتفاق‌شان با وجود همه انتقادات، هرگز حاضر به رها کردن کارمندی و امتحان کردن یک شغل آزاد یا هر شغل دیگر با درجه ریسک بیشتری نیستند. قصه کارمندی در ایران به «ازدواج» می‌ماند که درخصوص آن هم

خیلی ها رطب می خورند و از خوردنش لذت می برند و در عین حال مدام دیگران را از خوردنش نهی می کنند.

با تمام این اوصاف کارمندی خصوصا در فضای شغلی ایران مزایای غیرقابل انکاری دارد که اتفاقا اغلب کارمندان نیز به آن واقفند و در پرونده ای که اغلب مطالب به همین گلایه ها و انتقادهای از کارمندی - با لحن طنز و غیرطنز - حیف بود که این نکات مورد اشاره قرار نگیرد.

عرفان پارسا / جام جم